

Committee of Occupational Therapists for the European Communities

Ethische Code en Beroepscode

Herziene uitgave 1996

Nederlandse vertaling (België) september 97

Nederlandse vertaling (België) september 97
Verantwoording gebruik terminologie

In de Code of Ethics en de Standard of Practice wordt de term consumer gebruikt. Bij het begin van de Standards of Practice wordt daarover volgende toelichting gegeven:

Consumer: For the purpose of the COTEC Standards of Practice the term consumer is used to describe patients, clients and/or carers. It also includes those for whom the occupational therapist is responsible.

Strikt genomen is de vertaling van consumer: gebruiker of consument. Omdat deze begrippen echter een duidelijke commerciële connotatie hebben, hebben we de voorkeur gegeven aan het begrip cliënt.

Deze tekst is geschreven in de hij-vorm. Natuurlijk moet er op de plaatsen waar hij' en 'zijn' gehanteerd wordt even- goed 'zij' en 'haar' gelezen worden. Om de leesbaarheid van de tekst te bevorderen hebben we afgezien van de dubbel aanduidingen 'hij/zij' en 'zijn/haar' ,

Een Europese Beroepscode

Inleiding

De ethiek is zo oud als de beschaving zelf. Gewoonlijk verstaat men onder ethiek een code die gedrag voorschrijft dat als correct wordt beschouwd, in het bijzonder ten opzichte van een bepaalde groep, een bepaald beroep of een bepaald individu.

In de ethiek gaat het vooral om hoe men behoort te handelen. Vele ethische principes zijn gebaseerd op een combinatie van sensitiviteit, respect en gezond verstand.

De Ethische Code ("Code of Ethics") van de wereldfederatie voor ergotherapie (WFOT) is bedoeld om ruime richtlijnen te bieden voor de praktijk van de ergotherapie. De Beroepscode ("Standard of Practice") van COTEC heeft de bedoeling om de Ethische Code te verfijnen naar meer specifieke en gedetailleerde principes. Beide Codes zijn dan ook sterk met elkaar verbonden.

De Ethische Code en de Beroepscode zijn beide te omschrijven als de erkende methoden of groep van richtlijnen die te maken hebben met het zich (fatsoenlijk) gedragen in een specifieke situatie (Chambers 20th Century Dictionary 1983). De bedoeling van deze codes is te voorzien in een officieel standpunt van de beroepsvereniging betreffende uitgangspunten voor ergotherapeuten en studenten. Deze codes voorzien in een specifieke reeks richtlijnen voor de praktijk die de ergotherapeut helpen om ethische beslissingen te nemen, rekening houdend met de rechten van de cliënt. De richtlijnen op zichzelf zijn niet als onvoorwaardelijk te nemen, zij vragen aan de ergotherapeut om een evenwicht te zoeken tussen ethische normen, morele waarden en een professionele houding.

Gebruik van de Code

De Beroepscode, ontwikkeld door COTEC, is een raamwerk met als doel de nationale beroepsverenigingen te begeleiden bij het ontwerpen en ontwikkelen van nationale codes, in dezelfde lijn als de Europese Beroepscode. Ze is bedoeld voor algemene toepassing, maar ze kan aangepast worden voor specifieke toepassingsgebieden, zoals pediatrie, eerstelijnszorg, psychiatrie e.d.

Indien men vanuit deze werkvelden aanpassingen wenst aan te brengen, zal men elk onderdeel dat overeenkomt met de Beroepscode zorgvuldig en omzichtig dienen te benaderen. Elk onderdeel in de Beroepscode werd immers gekozen omwille van zijn belang in verband met de beroepsactiviteiten.

Het is noodzakelijk dat de onderwerpen in elke Beroepscode actueel en relevant zijn voor die ergotherapeuten die er gebruik van maken of voor de ergotherapeuten voor wie ze bedoeld zijn.

De COTEC-Beroepscode is een beleidsverklaring die kan helpen om goede normen voor de beroepspraktijk op punt te stellen en te handhaven. In gevallen waarin beslissingen moeten genomen worden betreffende onprofessioneel gedrag van een ergotherapeut, kan de Code gebruikt worden als een leidraad tot geëigende normen voor professioneel gedrag.

We kennen de Higher Directive betreffende een algemeen systeem voor de erkenning van de hogeschool-diploma's (89/48/EEC). Artikel 6.1 van deze Directive bepaalt dat de bevoegde overheid van een gastland vereist dat een persoon die een gereguleerde beroep uitoefent "verboden wordt dit verder uit te oefenen in geval van ernstig professioneel wangedrag". Dit geeft onze beroepsvereniging een zeer goede reden om professionele normen te omschrijven.

Aan de COTEC-afgevaardigden wordt gevraagd de Code degelijk (door iemand van de taalgroep zelf) te laten vertalen. Dit is aan te raden omdat zinswendingen en termen soms moeilijk te vertalen zijn.

Dit document bevat twee delen

de **Ethische Code** van WFOT (Code of Ethics of the World Federation of Occupational Therapists)

de **Beroepscode** (Standard of Practice), ontwikkeld door COTEC in 1991 en aangepast in 1996

Ethische Code

De Ethische Code van WFOT (World Federation of Occupational Therapists) beschrijft wat als passend gedrag wordt beschouwd voor ergotherapeuten die hun beroep uitoefenen in alle werkvelden van de ergotherapie.

Daar alle nationale beroepsverenigingen voor ergotherapeuten in Europa lid of geassocieerd lid zijn van WFOT, is het vanzelfsprekend dat de Beroepscode (Standards of Practice) van COTEC aansluit bij deze Ethische Code.

Persoonlijke kwaliteiten

Ergotherapeuten bezitten persoonlijke integriteit en zijn betrouwbaar, onbevooroordeeld en loyaal ten opzichte van de cliënt en ten opzichte van het hele beroepsveld.

Verantwoordelijkheid tegenover de ontvanger van ergotherapeutische dienstverlening

Ergotherapeuten benaderen elke cliënt met respect en hebben oog voor zijn individuele situatie. Ergotherapeuten zullen de cliënten niet discrimineren op basis van ras, huidskleur, handicap, beperking, herkomst/nationaliteit, leeftijd, geslacht, seksuele voorkeur, godsdienst, politieke overtuiging of maatschappelijke status.

Bij de planning van dienstverlening wordt er rekening gehouden met de persoonlijke voorkeuren van de cliënt en met zijn/haar vermogen eraan deel te nemen.

De vertrouwelijkheid van de persoonlijke informatie van de cliënt is gewaarborgd en eventuele persoonlijke gegevens worden uitsluitend met toestemming doorgegeven.

Gedrag binnen het team van ergotherapeuten en binnen het multidisciplinair team

Ergotherapeuten werken samen in een team en nemen daarin hun verantwoordelijkheid op door de medische en psychologische doelen die gesteld worden te ondersteunen.

Ergotherapeuten rapporteren over de vorderingen met betrekking tot hun interventie en verschaffen de overige teamleden relevante informatie.

Ontwikkelen van beroepskennis

Ergotherapeuten nemen deel aan de verdere ontwikkeling van het beroep door permanent te blijven leren en door de verkregen kennis en vaardigheden in de beroepspraktijk in te passen.

Bevorderen van het beroep

Ergotherapeuten zetten zich in om het beroep in het algemeen te ontwikkelen en te bevorderen. Zij zijn ook betrokken bij het onder de aandacht brengen van ergotherapie bij het publiek, bij andere beroepsorganisaties en bij beleidsorganen op regionaal, nationaal of internationaal niveau.

World Federation of Occupational Therapists: Professional Practice Committee; March 1990

Beroepscode

Cliënt: In deze COTEC beroepscode wordt de term cliënt gehanteerd om gebruikers, patiënten, en/of hulpvragers aan te duiden. Deze term omvat ook elke ontvanger van ergotherapeutische dienstverlening voor wie de ergotherapeut verantwoordelijkheid draagt.

1. Verantwoordelijkheid tegenover de ontvanger van ergotherapeutische dienstverlening

Doorverwijzing

- 1.1. Cliënten dienen naar de ergotherapeut verwezen te worden door een arts of door een andere instantie zoals vereist in de wetgeving of volgens de gewoonten van het land.
- 1.2. De ergotherapeut dient alle doorverwijzingen te aanvaarden waarvoor hij de therapeutische bevoegdheid heeft en waarvoor hij over de therapeutische middelen beschikt.
- 1.3. Verwijzingen die niet dadelijk uitgevoerd kunnen worden dienen opgenomen te worden op een wachtlijst of verder doorverwezen. De cliënt en de verwijzer dienen geïnformeerd te worden over de acties die men heeft ondernomen.
- 1.4. De ergotherapeut moet de noodzaak om de cliënt door te verwijzen in overweging nemen. De ergotherapeut dient de cliënt te informeren over geschikte diensten en voorzieningen.

Onderzoek en beoordeling

- 1.5. De ergotherapeut is verantwoordelijk voor het onderzoeken en beoordelen van de problemen, beperkingen en mogelijkheden van de cliënt die bij hem in therapie komt. Het plannen, het uitvoeren en het beëindigen van iedere behandelingsfase moet gebeuren in samenwerking met de cliënt.
- 1.6. De ergotherapeut dient regelmatig de behandeling te evalueren en te herzien. Hij zal zijn programma bijsturen in functie van nieuwe onderzoeks- en beoordelingsgegevens.

Behandeling en dienstverlening

- 1.7. De ergotherapeut dient gedurende de hele interventie professionele integriteit en discretie te bewaren.
- 1.8. De ergotherapeut dient te waarborgen dat zijn interventies clientgericht zijn.
- 1.9. De ergotherapeut dient er over te waken dat de cliënten niet gediscrimineerd worden op basis van ras, huidskleur, handicap, beperking, herkomst/nationaliteit, leeftijd, geslacht, seksuele voorkeur, godsdienst, politieke overtuiging, maatschappelijke status, of op basis van andere gronden.
- 1.10. De ergotherapeut moet -met de instemming van de geïnformeerde clientrealistische interventiedoelen nastreven op basis van een therapeutisch relatie. De cliënt dient geïnformeerd te worden over de aard en het mogelijk resultaat van de behandeling.

Een programma voor kwaliteitszorg

- 1.11. Bij het ontwikkelen van een kwaliteitszorgprogramma moet de ergotherapeut rekening houden met de vijf componenten van kwaliteitszorg: beroepsmatig handelen, effectiviteit, gebruik van middelen, risicomanagement en tevredenheid van de cliënt met de verleende diensten.
- 1.12. De ergotherapeut dient een doelgerichte en objectieve relatie te onderhouden met elke cliënt aan wie hij zijn diensten verleent.

Afsluiten van de behandeling en dienstverlening

- 1.13. De ergotherapeut dient zijn dienstverlening af te sluiten wanneer de cliënt het vooropgestelde doel bereikt heeft of wanneer er een maximaal resultaat gehaald werd uit de ergotherapeutische dienstverlening.
- 1.14. De reden om de dienstverlening te beëindigen dient duidelijk aan de cliënt meegedeeld te worden.
- 1.15. De ergotherapeut zal afspraken maken voor een follow-up van de cliënt of voor een nieuwe beoordeling van problemen en beperkingen en hij zal dit vastleggen.

2. Aantekeningen en rapporten

- 2.1. Bij het vastleggen en opbergen van- en de toegang tot de benodigde gegevens ten aanzien van de cliënt neemt de ergotherapeut wettelijke bepalingen hieromtrent in acht, evenals de regels van de instantie waar hij werkzaam is.
- 2.2. Wetgeving over databanken en het opslaan van persoonlijke data houdt zekere verplichtingen in voor de ergotherapeut wanneer hij persoonlijke informatie over de cliënt opslaat in de computer. De wetgeving verleent ook rechten aan de personen over wie informatie wordt bijgehouden.
- 2.3. De ergotherapeut dient te allen tijde vertrouwelijke gegevens te beschermen en de vertrouwelijkheid ervan te respecteren. Hij dient er voor zorgen dat deze slechts kenbaar gemaakt worden in het belang van de cliënt.
- 2.4. Doorgaans dient de instemming van de cliënt gezocht te worden voordat informatie over hem over hem buiten de therapeutische context openbaar wordt gemaakt en in geval van wettelijke verplichting.
- 2.5. Rapporten en aantekeningen dienen veilig bewaard te worden, overeenkomstig de nationale wetgeving. Zij dienen feitelijke gegevens en informatie te verschaffen betreffende de professionele activiteiten zonder dat zij emotioneel gekleurd zijn. Zij moeten informatie verschaffen aan professionele collega's en voor wettelijke doelen.
- 2.6. Aantekeningen dienen bijgehouden te worden om het verloop van de behandeling te kunnen herzien en te kunnen analyseren. De ergotherapeut dient de mogelijkheden van de cliënt en het resultaat van de behandeling te rapporteren in een verslag.
- 2.7. De ergotherapeut dient een doelgericht plan op te stellen over de wijze waarop computerinformatie over de cliënt wordt bijgehouden. Informatie zal slechts gebruikt worden volgens het vooropgesteld plan.
- 2.8. In de dienst ergotherapie dient alle computerinformatie veilig te worden bijgehouden. Alleen de gemachtigde stafleden hebben toegang tot de informatie en overtollige papieren en afdrukken zullen zorgvuldig vernietigd worden.
- 2.9. Procedures ten aanzien van informatieverwerking op de afdeling ergotherapie dienen beschikbaar te zijn zodat de informatie accuraat en up-to-date is.

3. Veiligheid

- 3.1. De ergotherapeut mag niets ondernemen dat de veiligheid en de gezondheid van de cliënt in gevaar kan brengen.
- 3.2. Het is belangrijk dat de ergotherapeut tijdens de behandeling gebruik maakt van geschikte uitrusting.
- 3.3. De ergotherapeut dient alle redelijke voorzorgsmaatregelen te treffen en dient geschikte kledij en schoeisel te dragen.

4. Werkgevers

- 4.1. Waar werkgevers gedragsnormen hanteren die afwijken van de beroepscode, moet er voor de ergotherapeut voldoende duidelijkheid zijn over deze gedragsnormen en over de implicaties ervan. Het is nochtans te verkiezen dat alle werkgevers de Code erkennen.
- 4.2. De ergotherapeut zal de richtlijnen van de werkgever volgen voor zover deze te verenigen zijn met de beroepsethiek.

5. Bevorderen van het beroep

- 5.1. De ergotherapeut mag slechts binnen de grenzen van de eigen deskundigheid zijn diensten aanbieden en/of verlenen. De ergotherapeut dient de vaardigheden, kennis en competentie die nodig zijn voor een deskundige dienstverlening te onderkennen.
- 5.2. De ergotherapeut dient persoonlijke verantwoordelijkheid te dragen inzake de eigen deskundigheid. In situaties waarin bijkomende kennis en deskundigheid vereist is, dient hij de cliënt te verwijzen of overleg te plegen met collega's.
- 5.3. De ergotherapeut dient zijn kennis betreffende wetgeving en politieke, sociale en culturele materie met betrekking tot het beroep up-to-date te houden.

6. Professionele relaties

- 6.1. De ergotherapeut dient de behoeften en/of de verantwoordelijkheden van collega's te respecteren. .
- 6.2. De ergotherapeut dient met collega's te overleggen en samen te werken met betrekking tot professionele taken.
- 6.3. De ergotherapeut moet goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden van ondersteunend personeel.
- 6.4. De ergotherapeut dient zich loyaal op te stellen ten aanzien van vakgenoten, maar dient waar nodig niet-professioneel gedrag te rapporteren en/of aan de orde te stellen.
- 6.5. Ingeval van een overtreding van de beroepscode dient vertrouwelijk verslag gedaan te worden voor de beroepsorganisatie of een daartoe door de werkgever aangesteld persoon.
- 6.6. Ergotherapeuten afkomstig uit andere landen dienen de gewoonten en de cultuur van het gastland te respecteren. .

7. Research en ontwikkeling

- 7.1. De ergotherapeut dient bij het gebruik van publicaties bronnen te vermelden.
- 7.2. De ergotherapeut dient de privacy van de cliënt te beschermen bij elk gebruik van schriftelijk of audiovisueel materiaal buiten de therapeutische context
- 7.3. De ergotherapeut dient respect op te brengen voor de ethische implicaties die verbonden zijn aan het verrichten van research.
- 7.4. Onderzoekers dienen de wettelijke bepalingen en/of de reglementering van de werkgevende instantie in acht nemen.
- 7.5. De ergotherapeut zal zijn beroepspraktijk steunen op erkend onderzoek.
- 7.6. De ergotherapeut heeft de plicht om zijn vakkennis regelmatig op punt te stellen en op de hoogte te blijven van wettelijke bepalingen met betrekking tot het beroep.

8 Vertegenwoordigen van het beroep

- 8.1. Een juiste voorstelling van het beroep dient te worden gegeven aan cliënten, collega's, studenten en aan het publiek.
- 8.2. De ergotherapeut dient er naar te streven de kwaliteit van het beroep te bestendigen en te ontwikkelen.
- 8.3. De ergotherapeut dient zich in te zetten voor de voorlichting van de samenleving, de cliënt en de hulp- en dienstverleners voor die thema's van de gezondheidszorg die behoren tot het terrein van de ergotherapie.
- 8.4. De ergotherapeut dient gedrag dat zijn functioneren als ergotherapeut ongunstig beïnvloedt of dat een ongunstige weerslag heeft op het beroep te vermijden.
Dit omvat elke vorm van drugsmisbruik en elke vorm van crimineel of onwettelijk gedrag tijdens de uitoefening van het beroep.

9. Commerciële belangen

- 9.1. De ergotherapeut mag reclame maken in overeenstemming met de aanvaarde praktijken in de gezondheidszorg.
- 9.2. Bij het reclame maken voor een eigen praktijk dient de ergotherapeut te handelen overeenkomstig de aanvaarde praktijken in de gezondheidszorg.
- 9.3. De ergotherapeut die een eigen praktijk voert dient op basis van een kostenanalyse tarieven vast te stellen die in verhouding staan tot de hulpverlening.
- 9.4. De ergotherapeut dient professionele criteria te hanteren bij het verschaffen of aanbevelen van commerciële producten of technische hulpmiddelen.
- 9.5. De ergotherapeut mag aan geen enkele commerciële onderneming een commissie vragen of van hen een commissie aanvaarden als beloning of betaling voor het aanbevelen van de producten van die onderneming bij de cliënt.

10. Ergotherapieopleiding

- 10.1. Docenten dienen er voor te zorgen dat aan de minimum onderwijsnormen van de WFOT ("Minimum Education Standards of the World Federation of Occupational Therapists") voldaan wordt.
- 10.2. Docenten dienen er voor te zorgen dat de studenten een aanvaardbaar niveau van professionele deskundigheid bereiken.
- 10.3. De opleidingsnormen moeten bekrachtigd worden door de beroepsvereniging
- 10.4. De ethische code en de beroepscode dienen gepromoot te worden binnen de opleidingen voor ergotherapie.